

بحران

(مجموعه مقالات)

گردآوری و ترجمه:
باقر ماجدی

ماجدی، یاقو، ۱۳۳۷ -

بهران (مجموعه مقالات) (تألیف و ترجمه یاقو مجدی،

تهران: گهرشید ۱۳۹۱.

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

۱. رکود اقتصادی -- مقاله‌ها و خطابه‌ها. ۲. سیاست اقتصادی -- مقاله‌ها و خطابه‌ها.

رده بندی کنگره : ۳۳۲/۱۱۰۹۵۵ رده بندی دیویی : ۳۳۱.۲۳/م/HC۳۷۵

شماره کتابشناسی ملی : ۳۸۲۸۷۶

ISBN ۹۷۸-۹۶۴-۱۳۹۸۷-۳--

انتشارات گهرشید

بهران
(مجموعه مقالات)

چاپ اول: ۱۳۹۱ تهران شابک ۹۷۸-۹۶۴-۱۳۹۸۷-۳-۰ ISBN

All Rights Reserved

تمامی حقوق مادی و معنوی برای ناشر محفوظ است.

طرح روی جلد: کمال کجچیان
ویراستاران: پدیده توابی، رضا اسکندری
تیراژ: ۵۰۰ نسخه

فهرست مطالب

۳

پیشگفتار

۷

پیش‌ری آداب اسمیت

۳۳

پیکربندی دوباره زمان تاریخی: پیکربندی
پوسته از درگاه

۸۷

تئوریزه کردن جهان معاصر: رابرت برنر
جیووانی اریکی، دیوید هاروی

۱

توضیح‌های متفاوت برای چگونگی طرز کار
اقتصاد سرمایه داری: نظریه بازار کارآمد در برابر
نظریه نقدینگی کینز

۱۰۳

مؤخره: زمان، کار و چیرگی اجتماعی

است و می‌دانیم که بزرگ‌ترین بانک‌های جهان در این دو کشور غول صنعتی قرار دارند. بنا به باور کینز، نرخ بهره‌ی بانکی ناچیز، مشوقی اساسی برای سرمایه‌گذاری و افزایش قدرت خرید آحاد مردم از طریق دادن وام‌های بانکی است. با سقوط بازار ساختمان‌سازی و مسکن که در سال‌های متعاقب جنگ دوم جهانی در ایالات متحده اوج گرفته بود و با وجود تسهیلات مالی فراوان فقهی و واقعیت‌ها نشان داده است که تقاضای موجود برای خرید کالاها و سرمایه‌گذاری در این اقتصادهای بزرگ جهان در حدی نیست که بر بحران اقتصادی دیرپای موجود فایده‌ای داشته باشد و بحران را سرانجام به رونق تبدیل کند. واقعیت جز این نیست که نظام سرمایه‌گذاری از دیرباز با بحران ساختاری دست و پنجه نرم می‌کند و جنگ‌افروزی‌های کارگزاران دولتی آن در این سو و آن سوی جهان، به تنهایی به بهانه‌های گوناگون، تجاهل یا سرپوش نهادن بر ابعاد بحران یا به تعویق انداختن پی‌آمضای ناگزیر آن است.

در چنین شرایطی هم نمی‌توان مواجه شدن با بحران، درک ماهیت ساختاری آن و اندیشیدن به آن به صورتی بنیادی را به عنوان نتیجه یا گشت به نظریات شالوده‌ای اقتصاد سیاسی، تقریباً موضوعی ناگزیر به نظر می‌رسد. نظریاتی که در زمینه‌ی اقتصاد سیاسی، کارکردهای اقتصاد و جامعه‌ی سرمایه‌داری را در شرایط خاص توجه می‌کرده یا مورد نقد اساسی قرار می‌داده‌اند، در زمانه‌ی بحران به گونه‌ی دیگری فراخوانده می‌شوند تا علل بروز بحران و راه‌های عبور از آن را بنمایانند. دانشوران، به این گونه نظریات رو می‌کنند تا با تسلسل مفاهیم عمده‌ای که در آن‌ها می‌یابند، هم درک وضعیت موجود را ممکن سازند و هم با بررسی خروج از آن پیدا کنند. مفاهیم و انگاره‌هایی که در این شرایط بحرانی مطرح می‌شوند، در شرایط عادی معمولاً نادیده مانده یا توجه چندانی را به خود جلب نکرده‌اند. در واقع، پدیدار شدن بحران، نظریات معتبر اقتصاد سیاسی را به نوعی به چالش می‌کشد تا امکانات نهفته‌ی خود را آشکار سازد و به هم‌اندازی تازه به روی ما بگشایند. ولی سرمایه‌داری مگر چیست؟ شیوه‌ای برای تولید اقتصادی و زندگی اجتماعی که بشریت به طور تاریخی آن را ابداع کرده یا در هر صورت پذیرفته و گزیرفته‌ی حاکمیت و ناهنجاری‌های آن ندارد؟ اندیشمندان، با نقدهای خود از نظام سرمایه‌داری معمولاً قصد ندارند به روانی و رفاهی که از دست‌آوردهای مثبت این نظام هستند خط بطلان بکشند یا ما را نسبت به تنوع امکانات رو به گسترش و فن‌آوری‌های شگفت‌انگیز در نظام سرمایه‌داری بدبین سازند. آن‌ها می‌گویند که نظام سرمایه‌داری همچنان نظام مسلط و فراگیر زمانه‌ی ما است و هر نظم جایگزینی تا به معنای حقیقی نخورد و کارآئی مناسب‌تر خود را در عمل به اثبات نرساند، نظام سرمایه‌داری را متزلزل نخواهد ساخت. با این حال، اندیشمندان در تلاشند ما را متوجه این نکته‌ی اساسی کنند که تجزیه‌ی نسبت به ساختاری بودن بحران اقتصادی کنونی، نه تنها کمکی به حل آن نمی‌کند، بلکه به معنای چشم فرو بستن بر پی‌آمدهای دامنه‌دار آن است که می‌تواند در آینده‌ی دور یا نزدیکی برای همه‌ی جهانیان فاجعه‌بار باشد.

مترجم، که مدت‌ها در پی یافتن توضیح‌هایی نظری برای چرایی و چگونگی بروز بحران بود، مطالب گوناگونی را از این سو و آن سو گردآوری کرده است. مجموعه‌ی پیش رو، ترجمه‌ی چند مقاله‌ی برگزیده از این توضیحات است که به طیف نسبتاً گسترده‌ای از رویکردهای نظری اشاره می‌کند، در عین حال که سه نظریه‌پرداز معتبر اقتصاد سیاسی، یعنی آدام اسمیت، کارل مارکس و جان مینارد کینز را نیز برای توجیه توضیح‌های خود به یاری می‌طلبد. مجموعه مقالات ترجمه شده در این بخش کوچکی از تلاش‌های اندیشه‌ورزانه‌ی گسترده‌ای را در سراسر جهان از تاب‌های می‌دهند که به ویژه بر نقد اقتصادسیاسی تکیه دارند. امید آن که این مجموعه‌ی کوچک با بیان ساختن ابعاد بحران اقتصادی دیرپای فعلی و پی‌آمدهای ممکن آن بتواند پرتوی کلی بر اوضاع کنونی بیافکند و دورنمایی کمابیش روشن از جهانی را که در آن زیست می‌کنیم بر پیش خوان تصویر کند.